

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/aktualnosci/155387,40-rocznica-wprowadzenia-stanu-wojennego-Uroczystosci-i-inne-przedswiezcia-Kie.html>
2023-09-30, 10:37

40. rocznica wprowadzenia stanu wojennego. Uroczystości i inne przedsięwzięcia - Kielce, 10-16 grudnia 2021

Od uroczystego odśpiewania hymnu państwowego i złożenia kwiatów przed tablicą pamięci internowanych w areszcie śledczym na kieleckich Piaskach rozpoczęły się 13 grudnia 2021 r. obchody 40. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego.

- 13 grudnia 1981 roku był szokiem nie tylko dla „Solidarności”, ale także dla całego społeczeństwa. Po podpisaniu porozumienia o utworzeniu niezależnych związków zawodowych wydawało się, że proces dążenia do niepodległości będzie systematycznie przeprowadzany. Rzeczywistość okazała się zupełnie inna. To był także czas oczekiwania na święta Bożego Narodzenia. Świąteczna atmosfera została zakłócona – powiedziała dr Dorota Koczwańska-Kalita, naczelnik Delegatury IPN w Kielcach.

Do końca grudnia 1981 r. internowano 312 osób z woj. kieleckiego. SB uznało to za sukces. Działaczy „Solidarności” umieszczono w specjalnych ośrodkach dla internowanych. Jeden z nich mieścił się na terenie aresztu śledczego Kielce-Piaski.

- Internowania rozpoczęły się jeszcze przed północą, 12 grudnia. Część związkowców była zgromadzona w ośrodku wypoczynkowym w Bocheńcu w pobliżu Małogoszcza, ponieważ tam odbywało się szkolenie związkowe. Służby bezpieczeństwa zabrały ich stamtąd i przewiozły do ośrodka odosobnienia na kieleckich Piaskach. Internowania objęły także osoby pozostające w domach. Tu również wkraczali funkcjonariusze milicji oraz SB zatrzymujący wcześniej wytypowanych ludzi. W regionie świętokrzyskim opór społeczny był widoczny już od 13 grudnia. W wielu miastach na ulicach pojawiały się plakaty i ulotki wyrażające sprzeciw wobec stanu wojennego. Ta działalność przybierała na sile zwłaszcza przed ważnymi rocznicami, jak np. przed 31 sierpnia 1982 roku – powiedziała dr Marzena Grosicka, kierownik Referatu Badań Historycznych Delegatury IPN w Kielcach.

W Centrum Edukacyjnym „Przystanek Historia” IPN w Kielcach odbył się wernisaż wystawy „586 dni stanu wojennego”. Ekspozycja upamiętnia osobiste dramaty ofiar, indywidualne akty sprzeciwu Polaków, ale też różnorodność postaw podzielonego społeczeństwa. Obrazy z więzień, posiedzeń sądów doraźnych i pogrzebów przeplatają się z wielką polityką – spektakularnymi operacjami wojskowo-milicyjnymi, masowymi demonstracjami opozycji, walkami ulicznymi, jak również scenami z życia codziennego w realnym socjalizmie.

Zebrani wysłuchali prelekcji dr Grosickiej „Stan wojenny w regionie świętokrzyskim – wybrane zagadnienia” oraz dr. Ryszarda Śmietanki-Kruszelnickiego „Stan wojenny 1981-1983 r. Czas represji, walki i oporu”. – Region świętokrzyski był pomocny dla wielkich ośrodków, bastionów „Solidarności”, w przeciwstawianiu się władzy komunistycznej.

Wydawano tu podziemne gazety i ulotki. Istniały również struktury organizacji konspiracyjnych, współtworzących wielki ruch znany jako społeczeństwo podziemne. Przez różne wydawnictwa i tajne ugrupowania przewinęło się w całym regionie kilkuset ludzi. Należy do tego dodać także tysiące uczestników patriotycznych wieców, protestów, manifestacji czy mszy za ojczyznę – mówił dr Śmietanka-Kruszelnicki.

Program kieleckich wydarzeń

10 grudnia 2021 r.

12.00 – otwarcie wystaw na Rynku w Kielcach (Archiwum Państwowe, Muzeum Historii Kielc)

18.00 – „Kolejka po wolność”, koncert w Wojewódzkim Domu Kultury (Polskie Radio Kielce, TVP 3 Kielce)

19.30 – otwarcie wystawy w Wojewódzkim Domu Kultury (Biblioteka UJK)

13 grudnia 2021 r.

8.00-14.30 – warsztaty edukacyjne z rekonstrukcją wydarzeń, Wzgórze Zamkowe (OMPIO)

10.00 – złożenie kwiatów pod aresztem, Piaski Kielce

11.00 – otwarcie wystawy „586 dni stanu wojennego” w Centrum Edukacyjnym „Przystanek Historia” IPN w Kielcach oraz prelekcje: „Stan wojenny 1981-1983 r. Czas represji, walki i oporu” (dr Ryszard Śmietanka-Kruszelnicki) i „Stan wojenny w regionie świętokrzyskim – wybrane zagadnienia” (dr Marzena Grosicka).

18.00 – msza święta w intencji ofiar stanu wojennego, bazylika katedralna w Kielcach

Po Eucharystii na murze katedralnym w Kielcach odsłonięto tablicę poświęconą tragicznie zmarłemu Stanisławowi Rakowi. Delegaturę IPN w Kielcach reprezentował dr Ryszard Śmietanka-Kruszelnicki. Stanisław Rak był 35-letnim zegarmistrzem, który brał udział w demonstracji pod kielecką katedrą 31 sierpnia 1982 r., czyli w trzecią rocznicę podpisania porozumień sierpniowych. Został zaatakowany przez oddziały ZOMO i pobity. Po kilku dniach zmarł. Uroczystości pod katedrą zakończyło złożenie kwiatów pod pomnikiem ks. Jerzego Popiełuszki, zamordowanego przez oficerów SB 19 października 1984 r.

Uroczystości pod

Uroczystości pod

Uroczystości pod

14 grudnia 2021 r.

[12.00 - wojewódzki międzyszkolny turniej „Prawda i fałsz o stanie wojennym”, „Przystanek Historia” IPN w Kielcach](#)

[17.00 - projekcja filmu „Żeby nie było śladów”, Wojewódzki Dom Kultury w Kielcach \(słowo wstępne Marek Jończyk\)](#)

16 grudnia 2021 r.

[10.00- 13.00 - gra miejska „Spacerniak. Stan wojenny 1981-1983” \(IPN\)](#)

Wszystkie wydarzenia organizowane są we współpracy Delegatury IPN w Kielcach, NSZZ „Solidarność” Region Świętokrzyski, Archiwum Państwowego w Kielcach, Biblioteki Uniwersyteckiej w Kielcach, Muzeum Historii Kielc, Ośrodka Myśli Patriotycznej i Obywatelskiej, Wojewódzkiego Domu Kultury w Kielcach, Radia Kielce oraz TVP3 Kielce.